

Ένα ταξίδι επιστημονικής φαντασίας

Α' ΜΕΡΟΣ

Εισαγωγικά στοιχεία – Κείμενο – Μετάφραση – Γλωσσικά σχόλια

1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο συγγραφέας Ο Λουκιανός, αρχαίος Έλληνας συγγραφέας, σημαντικός εκπρόσωπος της Δεύτερης σοφιστικής, γεννήθηκε στα Σαμόσατα της Συρίας γύρω στο 120 μ.Χ. Ταξίδεψε σε διάφορα μέρη, όπως στην Ιωνία και στην Αθήνα, και έλαβε ελληνική μόρφωση. Στη διάρκεια των ταξιδιών του έβγαζε λόγους και έδινε διαλέξεις, κερδίζοντας με αυτό τον τρόπο πλούτη και φήμη. Γύρω στα σαράντα του ωστόσο εγκατέλειψε το επάγγελμα του σοφιστή και κατέληξε στην Αθήνα, όπου επιδόθηκε στη μελέτη και στη συγγραφή.

Ήταν πνεύμα κριτικό και σκωπτικό και συνήθιζε να διακωμωδεί πρόσωπα και καταστάσεις της εποχής του. Για το λόγο αυτό δημιούργησε πικρίες και αντιπάθειες. Κατηγορήθηκε για στείρα και αρνητική κριτική και για μηδενιστική στάση απέναντι στη ζωή. Ωστόσο ο ίδιος δεν αρνιόταν τους θεσμούς, τις αξίες και τις παραδόσεις, αλλά πολεμούσε με σκωπτική και σατιρική διάθεση εκείνους που τις παραβίαζαν και τις εκφύλιζαν. Ασχούσε με τα έργα του μια διδακτική κριτική άσχετη με κάθε κενή και φλύαρη ηθικολογία.

Το έργο

Το έργο του Λουκιανού παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία και γι' αυτό είναι δύσκολο να κατηγοριοποιηθεί.

Σε νεαρή ηλικία ασχολήθηκε με έργα ρητορικά, κατά την περίοδο της ωριμότητάς του με θέματα σατιρικά και φιλοσοφικά, ενώ σε προχωρημένη ηλικία συνέγραψε έργα ποικίλου περιεχομένου.

Εκεί όπου κυρίως διακρίθηκε ο Λουκιανός είναι οι λογοτεχνικοί διάλογοι (*Ενάλιοι διάλογοι*, *Μενίππειοι διάλογοι*), στους οποίους συνδυάζει στοιχεία της Αρχαίας Κωμωδίας και της σύγχρονης του φιλοσοφίας, εγκαινιάζοντας ένα νέο είδος κωμικού διαλόγου σε πεζό λόγο.

Η γλώσσα του είναι γεμάτη δύναμη και χάρη και το ύφος του απλό και παραστατικό. Η επιβίωση του έργου του σχεδόν στο σύνολό του και η επίδραση που άσκησε σε μεταγενέστερους συγγραφείς επιβεβαιώνουν τη λογοτεχνική του αξία.

Το κείμενο της Ενότητας

Είναι διασκευή από το δεύτερο βιβλίο του έργου τού Λουκιανού *Ἀληθῆς Ἱστορία*. Στο έργο αυτό, που κανονικά έπρεπε να τιτλοφορείται «Φανταστική Ἱστορία», είναι διάχυτο το παρωδιακό και σατιρικό στοιχείο. Μεταξύ των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων που παρωδούνται και σατιρίζονται είναι ο Όμηρος, ο Πλάτων, ο Ηρόδοτος, ο Θουκυδίδης, ο Αριστοφάνης. Μολονότι ο Λουκιανός πλάθει και αφηγείται μια τελείως φανταστική περιπέτεια, προσπαθεί πάντα να προσδώσει σ' αυτήν πειστικότητα και αληθοφάνεια χρησιμοποιώντας τόνο ρεαλιστικό στις περιγραφές του και φυσικότατο τόνο στις αφηγήσεις του.

Ο συγγραφέας στο έργο αυτό σατιρίζει με χαριτωμένο λόγο και περιπαικτική διάθεση τα περιπετειώδη μυθιστορήματα της εποχής του επινοώντας ένα θαλάσσιο ταξίδι, που μεταξύ άλλων τον φέρνει και στο νησί των Φελλοπόδων, όπου όλα είναι ασυνήθιστα και παράξενα.

2

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλέομεν ὄσον τριακοσίους σταδίουσ καὶ νήσω μικρᾶ καὶ ἐρήμη προσφερόμεθα. Μείναντες δὲ ἡμέρας ἐν τῇ νήσῳ πέντε, τῇ ἕκτῃ ἐξορμῶμεν

καὶ τῇ ὀγδόῃ καθορῶμεν ἀνθρώπους πολλοὺς ἐπὶ τοῦ πελάγους δια-
θέοντας, ἅπαντα ἡμῖν προσεικότας καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ μεγέθη,
πλὴν τῶν ποδῶν μόνων· ταῦτα γὰρ φέλλινα ἔχουσιν· ἀφ' οὗ δὴ, οἴμαι,
καὶ καλοῦνται Φελλόποδες. Θαυμάζομεν οὖν ὀρῶντες οὐ βαπτιζομέ-
νους, ἀλλὰ ὑπερέχοντας τῶν κυμάτων καὶ ἀδεῶς ὁδοιποροῦντας. Οἱ
δὲ καὶ προσέρχονται καὶ ἀσπάζονται ἡμᾶς ἐλληνικῇ φωνῇ λέγουσί τε
εἰς Φελλῶ τὴν αὐτῶν πατριδα ἐπείγεσθαι. Μέχρι μὲν οὖν τινος συν-
οδοιποροῦσι ἡμῖν παραθέοντες, εἶτα ἀποτρεπόμενοι τῆς ὁδοῦ βαδί-
ζουσιν εὐπλοῖαν ἡμῖν ἐπευχόμενοι.

Λουκιανός, Ἀληθῆς Ἱστορία 2. 3-4 (διασκευή)

3 ΝΟΗΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Στο κείμενο αυτό ο Λουκιανός αναφέρεται στη συνάντηση που εί-
χαν κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού ο ίδιος και οι σύντροφοί του με
τους Φελλόποδες. Μετά από πενήνήμερη παραμονή σε ένα μικρό και
έρημο νησί, ο συγγραφέας και οι σύντροφοί του συνεχίζουν το ταξίδι
τους. Την ὀγδοῃ μέρα συναντούν στο πέλαγος πολλούς που έφεραν
όλα τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά· μόνο τα πόδια τους ήταν κατα-
σκευασμένα από φελλό· επρόκειτο για τους Φελλόποδες. Η ικανότητα
των ανθρωπόμορφων αυτών όντων να περπατούν πάνω στα κύματα
χωρίς φόβο προκαλεί σ' αυτόν και στους συντρόφους του θαυμασμό.
Οι Φελλόποδες τους πλησιάζουν, τους καλωσορίζουν στα ελληνικά,
τους συνοδεύουν για ένα διάστημα και τους εύχονται «καλό ταξίδι».

4 ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Ύστερα από θαλάσσιο ταξίδι τριακοσίων περίπου σταδίων πλησιά-
ζουμε σ' ένα μικρό και έρημο νησί. Στο νησί αυτό μείναμε πέντε ημέρες·
την έκτη μέρα ξεκινάμε και την ὀγδοῃ διακρίνουμε στο πέλαγος πολ-
λούς ανθρώπους να τρέχουν εδώ κι εκεί· μας έμοιαζαν σε όλα, και στο

σώμα και στο μέγεθος· μόνο στα πόδια διέφεραν· διότι αυτά τα έχουν από φελλό· αυτός εξάλλου, κατά τη γνώμη μου, είναι και ο λόγος που ονομάζονται Φελλόποδες. Τους βλέπουμε λοιπόν να μη βουλιάζουν, αλλά να μένουν πάνω στα κύματα και να βαδίζουν άφοβα· γι' αυτό και παραξενευόμαστε. Αυτοί μάς πλησιάζουν, μας χαιρετούν στα ελληνικά και μας λένε ότι βιάζονται να φτάσουν στην πατρίδα τους, τη Φελλό. Μας συνοδεύουν μέχρι ενός σημείου τρέχοντας δίπλα μας· στη συνέχεια αλλάζουν δρόμο και προχωρούν δίνοντάς μας ευχές για «καλό ταξίδι».

5

ΚΕΙΜΕΝΟ – ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΑΤΑ ΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

κείμενο

Πλέομεν ὅσον τριακοσίους σταδίους
καὶ προσφερόμεθα μικρᾶ καὶ
ἐρήμη νήσω.

Μείναντες δὲ ἐν τῇ νήσῳ πέντε
ἡμέρας,
τῇ ἕκτῃ ἐξορμῶμεν
καὶ τῇ ὀγδόῃ
καθορῶμεν ἐπὶ τοῦ πελάγους
διαθέοντας πολλοὺς ἀνθρώπους,
προσεοικότας ἡμῖν ἅπαντα
καὶ τὰ σώματα καὶ τὰ μεγέθη,
πλὴν τῶν ποδῶν μόνων·
ταῦτα γὰρ ἔχουσι φέλλινα·

ἄφ' οὗ δή,
οἴμαι,
καὶ καλοῦνται Φελλόποδες.
Θαυμάζομεν οὖν
ὀρῶντες [αὐτοὺς] οὐ βαπτιζομένους,
ἀλλὰ ὑπερέχοντας τῶν κυμάτων
καὶ ὁδοιποροῦντας ἀδεῶς.
Οἱ δὲ καὶ προσέχονται
καὶ ἀσπάζονται ἡμᾶς ἐλληνικῇ φωνῇ

μετάφραση

Πλέουμε περίπου τριακόσια στάδια
και πλησιάζουμε (σ') ένα μικρό
και έρημο νησί.

Και αφού μείναμε στο νησί πέντε
ημέρες,
την έκτη ξεκινάμε
και την όγδοη
διακρίνουμε στο πέλαγος να τρέχουν
εδώ κι εκεί πολλοί άνθρωποι,
που έμοιαζαν μ' εμάς σε όλα,
και στα σώματα και στα μεγέθη,
εκτός από τα πόδια μόνο·
γιατί αυτά τα έχουν φτιαγμένα από
φελλό·

γι' αυτό το λόγο μάλιστα,
νομίζω,
και ονομάζονται Φελλόποδες.
Θαυμάζουμε λοιπόν
βλέποντας [αυτούς] να μη βουλιάζουν,
αλλά να μένουν πάνω στα κύματα
και να βαδίζουν χωρίς φόβο.
Αυτοί πλησιάζουν,
μας καλωσορίζουν στα ελληνικά

λέγουσί τε ἐπείγεσθαι εἰς Φελλῶ τὴν

αὐτῶν πατρίδα.

Μέχρι μὲν οὖν τινος
 συνοδοιποροῦσι ἡμῖν παραθέοντες,
 εἶτα ἀποτρεπόμενοι τῆς ὁδοῦ
 βαδίζουσιν
 ἐπευχόμενοι ἡμῖν εὐπλοῖαν.

και (μας) λένε ότι βιάζονται
 (να φτάσουν) στη Φελλώ,
 την πατρίδα τους.

Μέχρις ενός σημείου λοιπόν
 μας συνοδεύουν τρέχοντας δίπλα μας,
 έπειτα αλλάζουν δρόμο¹
 και προχωρούν
 ευχόμενοι σ' εμάς «καλό ταξίδι».

6

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

❖ Στο κείμενο απαντούν:

1. πολλές μετοχές (*μείναντες, διαθέοντας, προσεοικότητας, ὀρῶντες, βαπτιζομένους, ὑπερέχοντας, παραθέοντες, ἀποτρεπόμενοι, ἐπευχόμενοι*). Επειδή αποτελούν λέξεις-κλειδιά για την κατανόηση του κειμένου, πρέπει να προσδιορίζουμε με πολλή προσοχή τη συντακτική τους θέση και να γνωρίζουμε τον τρόπο με τον οποίο μεταφράζονται. Στη συνέχεια δίνονται οδηγίες μετάφρασης μερικών απ' αυτές με βάση τη συντακτική τους θέση:

- **μείναντες**: μία *χρονική μετοχή χρόνου αορίστου* που δηλώνει κάτι που έχει γίνει στο παρελθόν μεταφράζεται με το *αφού + οριστική αορίστου* (= αφού μείναμε).
- **διαθέοντας**: μια μετοχή που εξαρτάται από ρηματικό τύπο που δηλώνει αίσθηση είναι *κατηγορηματική* και μεταφράζεται με το *ὅτι* ή το *να*. Τέτοια είναι η συγκεκριμένη μετοχή: εξαρτάται από το αίσθησης σημαντικό ρήμα *καθορῶμεν* και μεταφράζεται: (διακρίνουμε) *να* τρέχουν εδώ κι εκεί. Τα ίδια ισχύουν και για τις μετοχές (*οὐ*) *βαπτιζομένους* (= *να* μη βουλιάζουν), *ὑπερέχοντας* (= *να* μένουν), *ὀδοιποροῦντας* (= *να* βαδίζουν).

1. Κατά λέξη: αλλάζοντας δρόμο, αφού αλλάζουν δρόμο.

2. οι δοτικές:

- α. *νήσω προσφερόμεθα* (= πλησιάζουμε *σε νησί*), *ἡμῖν προσσεικότας* (= που έμοιαζαν *μ' εμάς*), *συνοδοιποροῦσι ἡμῖν* (= *μας συνοδεύουν*), *ἡμῖν ἐπευχόμενοι* (= ευχόμενοι *σ' εμάς*)
- β. *τῇ ἕκτῃ ενν. ἡμέρα* (= *την ἕκτη μέρα*), *τῇ ὀγδόῃ ενν. ἡμέρα* (= *την ὀγδοη μέρα*)
- γ. *ἀσπάζονται ἑλληνικῇ φωνῇ* (= *μας καλωσορίζουν με ελληνική φωνή/στην ελληνική*).

Οι δοτικές της ομάδας *α'* έχουν θέση αντικειμένου, της *β'* έχουν σημασία επιρρηματική (δηλώνουν χρόνο) και της *γ'* επιρρηματική (δηλώνει τρόπο): αντιστοιχούν στα τρία είδη δοτικής (καθαρά δοτική – τοπική – οργανική): μεταφράζονται συνήθως με: *αιτιατική, με/σε/στον/στην/στο + αιτιατική, επίρρημα*.

7

ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

- ⇒ **πλέομεν**: οριστ. ενεργ. ενεστ. (*α'* πληθ.) του ρήμ. *πλέω* (= *πλέω, ταξιδεύω στη θάλασσα*).
- ΟΜΟΡΡΙΖΑ: *πλοίο, πλους, παράπλους, απόπλους, κατάπλους, πλωτός, πλωτάρχης*.
- ⇒ **ὅσον**: αναφορική αντων., ουδ. γένους (αιτιατ. εν.), *ὅσος, ὄση, ὄσον* (= *όσος*). Ο τύπος *ὅσον* μερικές φορές χρησιμοποιείται επιρρηματικά: όταν χρησιμοποιείται για απόσταση ή διάστημα μεταφράζεται: *περίπου, σχεδόν*.
- ⇒ **τριακοσίους**: αριθμητικό επίθ., αρσ. γένους (αιτιατ. πληθ.), *β'* κλ., *τριακόσιοι, τριακόσιαι, τριακόσια* (= *τριακόσιοι*).
- ⇒ **σταδίους**: ουσ. *β'* κλ., εδώ αρσ. γένους (αιτιατ. πληθ.), *τὸ στάδιον* (= *αρχαία μονάδα μέτρησης μήκους ίση με 185 περίπου μέτρα*). Στον πληθ., κλίνεται κανονικά ως ουδ. (*τὰ στάδια*), αλλά και ως αρσ. (*οἱ στάδιοι*).
- ⇒ **νήσω**: ουσ. *β'* κλ., θηλ. γένους (δοτ. εν.), *ἡ νῆσος* (= *νησί*). Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 148.
- ☑ Είναι αντικ. του ρήμ. *προσφερόμεθα*.

- ☞ **μικροᾶ:** επίθ. β' κλ., θηλ. γένους (δοτ. εν.), ὁ μικρός, ἡ μικρά, τὸ μικρόν (= μικρός). Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 2, σελ. 148.
- ☞ **ἐρήμη:** επίθ. β' κλ., θηλ. γένους (δοτ. εν.), ὁ ἔρημος και ἐρήμος, ἡ ἐρήμη και ἔρημος και ἐρήμον, τὸ ἔρημον και ἐρήμον (= ερημικός, μοναχικός, εγκαταλειμμένος).
- ☞ **προσφερόμεθα:** οριστ. ενεστ. μ.φ. (ἀ' πληθ.) του ρήμ. προσφέρομαι (= [+ δοτ.] επιτίθεμαι· πλησιάζω, προσορμίζομαι, αγκυροβολώ).
 - ΟΜΟΡΡΙΖΑ: ἀπό το θέμα φερ-: φέρσιμο, φερτός, φέρετρο, φερέγγυος, φόρος, δορυφόρος, εύφορος, υδροφόρος, λεωφόρος, φορά, προσφορά, διαφορά, αυτόφωρο.
- ☞ **μείναντες:** μτχ. ενεργ. αορ. (ονομ. πληθ. –αρσ.) του ρήμ. μένω (= μένω, διαμένω, παραμένω).
 - ☑ Είναι χρονική μτχ. Για τον τρόπο μετάφρασής της βλ. 6, ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ, 1, σελ. 139.
- ☞ **ἡμέρας:** ουσ. ἀ' κλ., θηλ. γένους (αιτιατ. πληθ.) ἡ ἡμέρα. Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 148.
- ☞ **τῆ νήσω:** βλ. πιο πάνω, νήσω.
- ☑ **ἐν τῆ νήσω:** ο εμπρόθετος δηλώνει τη στάση σε τόπο· μεταφράζεται: στο νησί.
- ☞ **πέντε:** ἀκλιτο αριθμητικό ἀπόλυτο.
- ☞ **ἕκτη:** τακτικό αριθμητικό επίθ. β' κλ., θηλ. γένους (δοτ. εν.), ἕκτος, ἕκτη, ἕκτον.
- ☑ **τῆ ἕκτη:** ενν. ἡμέρα. Η δοτική λειτουργεί επιρρηματικά· δηλώνει το χρόνο της ενέργειας του ἐξορμῶμεν· είναι δοτική του χρόνου· μεταφράζεται: την ἕκτη μέρα.
- ☞ **ἐξορμῶμεν:** οριστ. ενεργ. ενεστ. (ἀ' πληθ.) του ρήμ. ἐξορμῶ (= εκστρατεύω, φεύγω ἀπό κάπου, ξεκινῶ να πάω κάπου).
 - ΟΜΟΡΡΙΖΑ: ἐξόρμηση, ορμητήριο, παρόρμηση, παρορμητικός, εφόρμηση.
- ☞ **ὄγδοη:** τακτικό αριθμητικό επίθ. β' κλ., θηλ. γένους (δοτ. εν.), ὄγδος, ὄγδοη, ὄγδοον.
- ☑ **τῆ ὄγδοη:** ενν. ἡμέρα. Η δοτική λειτουργεί επιρρηματικά· δηλώνει το χρόνο της ενέργειας του καθορμῶμεν· είναι δοτική του χρόνου· μεταφράζεται: την ὄγδοη μέρα.

- ⇒ **καθορῶμεν**: οριστ. ενεργ. ενεστ. (ἀ' πληθ.) του ρήμ. καθορῶ (= διακρίνω, βλέπω καθαρά). Το καθορῶ είναι λέξη σύνθετη· σχηματίζεται από την πρόθεση **κατά** και το ρήμα **ὀρῶ**. Κατά τη σύνθεση το α της πρόθεσης υφίσταται έκθλιψη και το φιλό τ τρέπεται στο δασύ θ επειδή η λέξη ὀρῶ είναι δασυνόμενη (βλ. Ενότητα 3, σελ. 112).
- ⇒ **ἄνθρωπους**: ουσ. β' κλ., αρσ. γένους (αιτιατ. πληθ.), ὁ ἄνθρωπος. Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 148.
 - ☑ Είναι αντικ. του ρήμ. καθορῶμεν και υποκ. των μετοχών διαθέοντας – προσεικότητας.
- ⇒ **πολλούς**: επίθ., αρσ. γένους (αιτιατ. πληθ.), ὁ πολὺς, ἡ πολλή, τὸ πολὺ.
- ⇒ **ἐπί**: δισύλλαβη πρόθ., που εδώ συντάσσεται με γενική και έχει τοπική σημασία.
- ⇒ **τοῦ πελάγους**: ουσ. γ' κλ., ουδ. γένους (γεν. εν.), τὸ πέλαγος (= ανοιχτή θάλασσα, πέλαγος).
 - ☑ **ἐπὶ τοῦ πελάγους**: ο εμπρόθετος προσδιορίζει το ρήμα καθορῶμεν και δηλώνει τον τόπο· μεταφράζεται: **στο πέλαγος**.
- ⇒ **διαθέοντας**: μτχ. ενεργ. ενεστ. (αιτιατ. πληθ. – αρσ.) του ρήμ. διαθέω (= διατρέχω, τρέχω εδώ κι εκεί).
 - ☑ Είναι κατηγορηματική μτχ.· εξαρτάται από το ρήμα καθορῶμεν, που δηλώνει αίσθηση, και μεταφράζεται: **να τρέχουν εδώ κι εκεί**.
- ⇒ **ἅπαντα**: αόριστη αντων., ουδ. γένους (αιτιατ. πληθ.), ἅπας, ἅπασα, ἅπαν (= ὅλος, ολόκληρος). Για την κλίση της βλ. ΠΙΝΑΚΑ 3, σελ. 149.
- ⇒ **ἡμῖν**: προσωπική αντων. ἀ' προσώπου, αρσ. γένους (δοτ. πληθ.). Για την κλίση της βλ. Γ' ΜΕΡΟΣ – Γραμματική, σελ. 165.
- ⇒ **προσεικότητα**: μτχ. ενεργ. παρακ. με σημασία ενεστ. (αιτιατ. πληθ. – αρσ.) του ρήμ. προσείκα (= [+ δοτ. + αιτιατ. της αναφοράς] μοιάζω με κάποιον σε κάτι).
 - ΟΜΟΡΡΙΖΑ: εικόνα, εικότα (τα), εικάζω, εικονίζω, εικονικός, επιεικής, επιεικώς, επιείκεια.
 - ☑ Είναι επιθετική-αναφορική μτχ.
- ⇒ **τὰ σώματα**: ουσ. γ' κλ., ουδ. γένους (αιτιατ. πληθ.), τὸ σῶμα. Για την κλίση του βλ. Ενότητα 3, ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 101.
- ⇒ **τὰ μεγέθη**: ουσ. γ' κλ., ουδ. γένους (αιτιατ. πληθ.), τὸ μέγεθος.

- ☞ **πλήν**: μονοσύλλαβη καταχρηστική πρόθεση που, εδώ, συντάσσεται με γενική· δηλώνει εξαίρεση και μεταφράζεται: *εκτός*.
- ☞ **τῶν ποδῶν**: ουσ. γ' κλ., αρσ. γένους (γεν. πληθ.), *ὁ πούς* (= πόδι).
- ☑ **πλήν τῶν ποδῶν**: ο εμπρόθετος δηλώνει εξαίρεση και μεταφράζεται: *εκτός από τα πόδια*.
- ☞ **μόνων**: επίθ. β' κλ., αρσ. γένους (γεν. πληθ.), *μόνος, μόνη, μόνον*. Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 2, σελ. 149.
- ☞ **ταῦτα**: δεικτική αντων., ουδ. γένους (αιτιατ. πληθ.), *οὗτος, αὕτη, τοῦτο* (= αυτός, αυτή, αυτό).
 - ☑ Είναι αντικ. του ρήμ. *ἔχουσιν*.
- ☑ **γάρ**: σύνδ. με αιτιολογική σημασία (= διότι, γιατί)· εισάγει στην περίοδο κύρια αιτιολογική πρόταση που αιτιολογεί τα προηγούμενα.
- ☞ **φέλλινα**: επίθ. β' κλ., ουδ. γένους (αιτιατ. πληθ.), *ὁ φέλλινος, ἡ φελλίνη, τὸ φέλλινον* (= που έχει φτιαχτεί από φελλό).
 - ☑ Είναι κατηγορούμ. στο *ταῦτα* (κατηγορούμ. του αντικειμένου).
- ☞ **ἔχουσιν**: οριστ. ενεργ. ενεστ. (γ' πληθ.) του ρήμ. *ἔχω* (= έχω, κρατώ, κατέχω).
 - ΟΜΟΡΡΙΖΑ: από το θέμα *εχ-*: *ἔξη* (= συνήθεια), *εξῆς, καθεξῆς, ανεκτός, απρόσεκτος, καχεκτικός, καχεξία, ευεξία, πλεονέκτης*· από το θέμα *οχ-*: *ανοχή, κατοχή, μετοχή, παροχή, μέτοχος, κάτοχος, ἔνοχος, ευωχία, ανακωχή, πολιούχος, αξιωματούχος*· από το θέμα *σχ-*: *σχέση, σχήμα, σχεδόν, σχετικός, ἀσχετος, ακατάσχετος*.
- ☞ **ἄφ'**: πρόκειται για τη δισύλλαβη πρόθεση *ἀπό* η οποία έχει υποστεί:
 - α. ἐκθλιψη** (το τελικό βραχύχρονο φωνήεν *-ο* έχει αποβληθεί μπροστά από τον αρχικό δίφθογγο της λέξης *οὔ*) και **β. δάσυνση** (το ἄφωνο φιλόπνοο σύμφωνο *π* που έχει απομείνει στο τέλος της λέξης ὕστερα από την ἐκθλιψη έχει τραπεί στο αντίστοιχό του δασύπνοο *φ* επειδή η λέξη που ακολουθεί δασύνεται).
- ☞ **οὔ**: αναφορική αντων., ουδ. γένους (γεν. εν.), *ὅς, ἧ, ὃ* (= ο οποίος, η οποία, το οποίο· που).
 - ☑ Όταν η αναφορική αντωνυμία βρίσκεται στην αρχή περιόδου (μετά από τελεία) ή ημιπεριόδου (μετά από ἄνω τελεία) και αναφέρεται στα προηγούμενα, έχει αξία δεικτικής αντωνυμίας. Στην

περίπτωση αυτή δεν εισάγει αναφορική πρόταση και μεταφράζεται αυτός. Εδώ, αναφέρεται στα προηγούμενα και πιο συγκεκριμένα στο ταῦτα φέλλινα ἔχουσιν.

- ⇒ **ἄφ' οὗ** = γι' αυτό το λόγο.
- ⇒ **δή**: μόριο (= πράγματι, αλήθεια, λοιπόν, μάλιστα).
- ⇒ **οἶμαι**: οριστ. ενεστ. μ.φ. (α' εν.) του ρήμ. οἶμαι και οἶμαι (= νομίζω).
 - Όταν το ρήμα χρησιμοποιείται παρενθετικά, όπως εδώ, σημαίνει: θαρρώ, νομίζω, πιστεύω.
- ⇒ **καλοῦνται**: οριστ. ενεστ. μ.φ. (γ' πληθ.) του ρήμ. καλοῦμαι (= ονομάζομαι).
 - ΟΜΟΡΡΙΖΑ: κλήση, ανάκληση, παράκληση, πρόκληση, πρόσκληση, κλητήρας, ἐγκλημα, εκκλησία, σύγκλητος, παράκλητος, κλητεύω, προσκλητήριο, εγκληματίας, κάλεσμα, παρακαλεστός, παρακάλια.
- ⇒ **Φελλόποδες**: επίθ. γ' κλ., αρσ. γένους (ονομ. πληθ.), ὁ Φελλόπους, ἡ Φελλόπους, τὸ Φελλόπουν (= που έχει πόδια από φελλό).
 - ☑ Είναι κατηγορούμ. στο ενν. οὔτοι (οἱ ἄνθρωποι) μέσω του συνδυαστικού ρήμ. καλοῦνται.
- ⇒ **θαυμάζομεν**: οριστ. ενεργ. ενεστ. (α' πληθ.) του ρήμ. θαυμάζω (= εκπλήσσομαι, απορώ, παρατηρώ με θαυμασμό, θαυμάζω).
 - ΟΜΟΡΡΙΖΑ: θαυμαστός, αξιοθαύμαστος, θαυμασμός, θαυμαστής, θαυμάσιος, θαυμαστικό, θαύμα.
- ⇒ **οὖν**: επίρρ., πάντοτε σε σχέση με τα προηγούμενα είτε επιβεβαιώνοντας είτε συνεχίζοντας είτε εξάγοντας συμπέρασμα από αυτά (= βέβαια, λοιπόν).
- ⇒ **ὁρῶντες**: μτχ. ενεργ. ενεστ. (ονομ. πληθ. – αρσ.) του ρήμ. ὁρῶ (= βλέπω· [+ αιτιατ. και κατηγορηματική μτχ. του αντικειμένου] βλέπω κάποιον να κάνει κάτι, βλέπω ότι κάποιος κάνει κάτι).
 - ΟΜΟΡΡΙΖΑ: από το θέμα *Φορα-*: ὄραμα, ὄραση, ορατός, ἀόρατος, πανόραμα, οραματιστής, οραματίζομαι.
 - ☑ Είναι αιτιολογική μτχ.: μεταφράζεται: καθώς βλέπουμε, βλέποντας. Έχει το ίδιο υποκ. με το ρήμα θαυμάζομεν, δηλαδή το ενν. ἡμεῖς· είναι συνημμένη.

- ☞ **βαπτίζομένους:** μτχ. ενεστ. μ.φ. (αιτιατ. πληθ. – αρσ.) του ρήμ. *βαπτίζομαι* (= βυθίζομαι στο νερό, βουλιάζω). Για την κλίση της βλ. ΠΙΝΑΚΑ 4, σελ. 150.
 - ΟΜΟΡΡΙΖΑ: βαφτίζω, βάπτισμα, βάφτιση, βαφτιστικός, βαφτισιμικός, βαπτιστής, αβάπτιστος/αβάφτιστος.
 - ☑ Είναι κατηγορηματική μτχ.: εξαρτάται από το *όρῶντες*, που δηλώνει αίσθηση· μεταφράζεται: *να (μη) βουλιάζουν*. Υποκ. της μτχ. είναι το ενν. *αὐτούς* (= τοὺς Φελλόποδας). Το *αὐτούς* είναι συγχρόνως και αντικ. του *όρῶντες*.
- ☞ **ἀλλά:** αντιθετικός σύνδ. (= αλλά, παρά).
- ☞ **ὑπερέχοντας:** μτχ. ενεργ. ενεστ. (αιτιατ. πληθ. – αρσ.) του ρήμ. *ὑπερέχω* (= κρατώ πάνω από· εξέχω, υψώνομαι πάνω από). Για την κλίση της βλ. ΠΙΝΑΚΑ 4, σελ. 150.
 - ☑ Είναι κατηγορηματική μτχ.: εξαρτάται από το *όρῶντες*, που δηλώνει αίσθηση· μεταφράζεται: *να (μη) βουλιάζουν*. Υποκ. της μτχ. είναι το ενν. *αὐτούς* (= τοὺς Φελλόποδας).
- ☞ **τῶν κυμάτων:** ουσ. γ' κλ., ουδ. γένους (γεν. πληθ.), *τὸ κύμα* (= το κύμα της θάλασσας). Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 148.
 - ☑ Είναι αντικ. της μτχ. *ὑπερέχοντας*.
- ☞ **ὑπερέχω τῶν κυμάτων** = μένω πάνω στα κύματα.
- ☞ **ἀδεῶς:** επίρρ. (= άφοβα).
- ☞ **ὄδοιποροῦντας:** μτχ. ενεργ. ενεστ. (αιτιατ. πληθ. – αρσ.) του ρήμ. *ὄδοιπορῶ* (= βαδίζω, περπατώ, ταξιδεύω).
 - ☑ Είναι κατηγορηματική μτχ.: εξαρτάται από το *όρῶντες*, που δηλώνει αίσθηση· μεταφράζεται: *να βαδίζουν*. Υποκ. της μτχ. είναι το ενν. *αὐτούς* (= τοὺς Φελλόποδας).
- ☞ **οἱ δὲ** = οἱ Φελλόποδες.
 - ☑ Είναι υποκ. των ρημ. *προσέρχονται*, *ἀσπάζονται*, *λέγουσι*, *συνοδοιποροῦσι*, *βαδίζουσιν*, του απρμφ. *ἐπείγεσθαι* και των μτχ. *παραθέοντες*, *ἀποτρεπόμενοι*, *ἐπευχόμενοι*.
- ☞ **προσέρχονται:** οριστ. ενεστ. μ.φ. (γ' πληθ.) του ρήμ. *προσέρχομαι* (= πηγαίνω προς κάποιον ή κάτι, πλησιάζω).
- ☞ **ἀσπάζονται:** οριστ. ενεστ. μ.φ. (γ' πληθ.) του ρήμ. *ἀσπάζομαι*

(= [+ αιτιατ.] υποδέχομαι κάποιον φιλικά, χαιρετώ, καλωσορίζω).

■ Ενεστ.: *ἀσπάζομαι*, Παρατ.: *ἤσπαζόμεν*, Μέλλ.: *ἀσπάσομαι*,
Αόρ.: *ἤσπασάμην*.

- ⊕ **ἡμᾶς**: προσωπική αντων. α' προσώπου, αρσ. γένους (αιτιατ. πληθ.), ἐγώ. Για την κλίση της βλ. Γ' ΜΕΡΟΣ – Γραμματική, σελ. 165.
☑ Είναι αντικ. του ρήμ. *ἀσπάζονται*.
- ⊕ **ἐλληνική**: επίθ. β' κλ., θηλ. γένους (δοτ. εν.), ὁ ἐλληνικός, ἡ ἐλληνική, τὸ ἐλληνικόν (= ελλητικός).
- ⊕ **φωνή**: ουσ. α' κλ., θηλ. γένους (δοτ. εν.), ἡ φωνή. Για την κλίση του βλ. ΠΙΝΑΚΑ 1, σελ. 148.
- ⊕ **λέγουσι**: οριστ. ενεργ. ενεστ. (γ' πληθ.) του ρήμ. λέγω (= λέω, μιλάω).
■ ΟΜΟΡΡΙΖΑ: από το θέμα λεγ-: λέξη, λεκτικός, λόγος, λογικός, λογίζομαι, απολογούμαι, λογάς, λογικεύομαι, κοντολογίς.
- ⊕ **τε**: συμπλεκτικός σύνδ. (= και).
- ⊕ **εἰς**: μονοσύλλαβη πρόθ. που συντάσσεται με αιτιατική· εδώ δηλώνει διεύθυνση/κίνηση σε τόπο.
- ⊕ **Φελλώ**: ουσ. γ' κλ., θηλ. γένους (αιτιατ. εν.), ἡ Φελλώ (= η πατρίδα των Φελλοπόδων), τῆς Φελλοῦς. Πρόκειται για λέξη κωμική που έπλασε ο Λουκιανός.
- ⊕ **αὐτῶν** ἢ **ἑαυτῶν**: αυτοπαθητική αντων. γ' προσώπου, αρσ. γένους (γεν. πληθ.).
- ⊕ **τὴν πατρίδα**: ουσ. γ' κλ., θηλ. γένους (αιτιατ. εν.), ἡ πατρίς (= πατρίδα).
- ⊕ **ἐπείγεται**: απρμφ. ενεστ. μ.φ. του ρήμ. ἐπείγομαι (= σπεύδω, βιάζομαι).
☑ Είναι ειδικό απρμφ., αντικ. του ρήμ. λέγουσι· μεταφράζεται με το *ὅτι* + οριστική ενεστώτα.
- ⊕ **μέχρι**: δισύλλαβη καταχρηστική πρόθ. που συντάσσεται με γενική· εδώ, δηλώνει το τοπικό τέρμα και μεταφράζεται: *μέχρι...*
- ⊕ **τινός**: αόριστη αντων., ουδ. γένους (γεν. εν.), *τις* (= κάποιος), *τις* (= κάποια), *τὶ* (= κάποιο/κάτι).

- ☞ **συνοδοιοποροῦσι**: οριστ. ενεργ. ενεστ. (γ' πληθ.) του ρήμ. *συνοδοιοπορῶ* (= βαδίζω, προχωρῶ μαζί, συνοδεύω).
- ☞ **ἡμῖν**: βλ. πιο πάνω.
 - ☑ Είναι αντικ. του ρήμ. *συνοδοιοποροῦσι*.
- ☞ **παραθέοντες**: μτχ. ενεργ. ενεστ. (ονομ. πληθ. – αρσ.) του ρήμ. *παραθέω* (= τρέχω δίπλα σε κάποιον).
 - ☑ Είναι τροπική μτχ.· μεταφράζεται: *τρέχοντας δίπλα (μας)*.
- ☞ **εἶτα**: επίρρ. (= έπειτα, ύστερα).
- ☞ **ἀποτρεπόμενοι**: μτχ. ενεστ. μ.φ. (ονομ. πληθ. – αρσ.) του ρήμ. *ἀποτρέπομαι* (= απέχω, δεν κάνω κάτι από φόβο· αποστρέφομαι κάποιον ή κάτι). Κλίνεται όπως η μετοχή *βαπτίζόμενος* (βλ. ΠΙΝΑΚΑ 4, σελ. 150).
 - ☑ Είναι χρονική μτχ.· μεταφράζεται: *αφού αλλάζουν (δρόμο), αλλάζουν (δρόμο) και...*
- ☞ **τῆς ὁδοῦ**: ουσ. β' κλ., θηλ. γένους (γεν. εν.), ή ὁδός (= δρόμος). Για την κλίση του βλ. σελ. 161.
 - ☑ Είναι αντικ. της μτχ. *ἀποτρεπόμενοι*.
- ☞ **ἀποτρέπομαι τῆς ὁδοῦ** = αλλάζω δρόμο.
- ☞ **βαδίζουσιν**: οριστ. ενεργ. ενεστ. (γ' πληθ.) του ρήμ. *βαδίζω* (= πηγαίνω με τα πόδια, πορεύομαι, προχωρῶ).
- ☞ **εὐπλοῖαν**: ουσ. α' κλ., θηλ. γένους (αιτιατ. εν.), ή εὐπλοία (= καλό ή γρήγορο ταξίδι), *τῆς εὐπλοίας*.
 - ☑ Είναι αντικ. της μτχ. *ἐπευχόμενοι*.
- ☞ **ἡμῖν**: βλ. πιο πάνω.
 - ☑ Είναι αντικ. (έμμεσο) της μτχ. *ἐπευχόμενοι*.
- ☞ **ἐπευχόμενοι**: μτχ. ενεστ. μ.φ. (ονομ. πληθ. – αρσ.) του ρήμ. *ἐπέυχομαι* (= [+ δοτ. + αιτιατ.] εύχομαι σε κάποιον κάτι). Κλίνεται όπως η μετοχή *βαπτίζόμενος* (βλ. ΠΙΝΑΚΑ 4, σελ. 150).
 - ☑ Είναι χρονική ή τροπική μτχ.· μεταφράζεται: *ευχόμενοι*.

8

ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΛΙΣΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ									
	α' κλίση		β' κλίση		γ' κλίση					
ονομαστική	ή	φωνή	ή	ήμέρα	ό	άνθρωπος	ή	νήσος	τò	κύμα
γενική	τῆς	φωνῆς	τῆς	ἡμέρας	τοῦ	ἀνθρώπου	τῆς	νήσου	τοῦ	κύματος
δοτική	τῇ	φωνῇ	τῇ	ἡμέρα	τῷ	ἀνθρώπῳ	τῇ	νήσῳ	τῷ	κύματι
αιτιατική	τῆν	φωνῆν	τῆν	ἡμέραν	τὸν	ἄνθρωπον	τῆν	νήσον	τὸ	κύμα
κλητική	ὦ	φωνή	ὦ	ἡμέρα	ὦ	ἄνθρωπε	ὦ	νήσε	ὦ	κύμα

	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ									
	α' κλίση		β' κλίση		γ' κλίση					
ονομαστική	αἱ	φωναί	αἱ	ἡμέραι	οἱ	ἄνθρωποι	αἱ	νήσοι	τὰ	κύματα
γενική	τῶν	φωνῶν	τῶν	ἡμερῶν	τῶν	ἀνθρώπων	τῶν	νήσων	τῶν	κυμάτων
δοτική	ταῖς	φωναῖς	ταῖς	ἡμέραις	τοῖς	ἀνθρώποις	ταῖς	νήσοις	τοῖς	κύμασι(ν)
αιτιατική	τάς	φωνάς	τάς	ἡμέρας	τούς	ἄνθρώπους	τάς	νήσους	τὰ	κύματα
κλητική	ὦ	φωναί	ὦ	ἡμέραι	ὦ	ἄνθρωποι	ὦ	νήσοι	ὦ	κύματα

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΚΛΙΣΗ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
	αρσενικό		θηλυκό		ουδέτερο	
ονομαστική	ό	μικρὸς	ή	μικρά	τò	μικρὸν
γενική	τοῦ	μικροῦ	τῆς	μικρᾶς	τοῦ	μικροῦ
δοτική	τῷ	μικρῷ	τῇ	μικρᾷ	τῷ	μικρῷ
αιτιατική	τὸν	μικρὸν	τῆν	μικράν	τὸ	μικρὸν
κλητική	ὦ	μικρεῖ	ὦ	μικρά	ὦ	μικρὸν

	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
	αρσενικό		θηλυκό		ουδέτερο	
ονομαστική	οἱ	μικροὶ	αἱ	μικραὶ	τὰ	μικρά
γενική	τῶν	μικρῶν	τῶν	μικρῶν	τῶν	μικρῶν
δοτική	τοῖς	μικροῖς	ταῖς	μικραῖς	τοῖς	μικροῖς
αιτιατική	τούς	μικροὺς	τάς	μικράς	τὰ	μικρά
κλητική	ὦ	μικροὶ	ὦ	μικραὶ	ὦ	μικρά

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
	αρσενικό		θηλυκό		ουδέτερο	
ονομαστική	ὁ	μόνος	ἡ	μόνη	τὸ	μόνον
γενική	τοῦ	μόνου	τῆς	μόνης	τοῦ	μόνου
δοτική	τῷ	μόνῳ	τῇ	μόνῃ	τῷ	μόνῳ
αιτιατική	τόν	μόνον	τήν	μόνην	τὸ	μόνον
κλητική	ὦ	μόνε	ὦ	μόνη	ὦ	μόνον

	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
	αρσενικό		θηλυκό		ουδέτερο	
ονομαστική	οἱ	μόνοι	αἱ	μόναι	τὰ	μόνα
γενική	τῶν	μόνων	τῶν	μόνων	τῶν	μόνων
δοτική	τοῖς	μόνοις	ταῖς	μόναις	τοῖς	μόνοις
αιτιατική	τούς	μόνους	τάς	μόνας	τὰ	μόνα
κλητική	ὦ	μόνοι	ὦ	μόναι	ὦ	μόνα

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΚΛΙΣΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΣ

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
	αρσενικό		θηλυκό		ουδέτερο	
ονομαστική	ὁ	ἅπας	ἡ	ἅπασα	τὸ	ἅπαν
γενική	τοῦ	ἅπαντος	τῆς	ἅπάσης	τοῦ	ἅπαντος
δοτική	τῷ	ἅπαντι	τῇ	ἅπάσῃ	τῷ	ἅπαντι
αιτιατική	τόν	ἅπαντα	τήν	ἅπασαν	τὸ	ἅπαν
κλητική		—		—		—

	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
	αρσενικό		θηλυκό		ουδέτερο	
ονομαστική	οἱ	ἅπαντες	αἱ	ἅπασαι	τὰ	ἅπαντα
γενική	τῶν	ἁπάντων	τῶν	ἁπάσων	τῶν	ἁπάντων
δοτική	τοῖς	ἅπασιν(ν)	ταῖς	ἁπάσαις	τοῖς	ἅπασιν(ν)
αιτιατική	τούς	ἅπαντας	τάς	ἁπάσας	τὰ	ἅπαντα
κλητική		—		—		—

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΚΛΙΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
	αρσενικό		δηλυκό		ουδέτερο	
ονομαστική	ὁ	βαπτιζόμενος	ἡ	βαπτιζομένη	τὸ	βαπτιζόμενον
γενική	τοῦ	βαπτιζομένου	τῆς	βαπτιζομένης	τοῦ	βαπτιζομένου
δοτική	τῷ	βαπτιζομένῳ	τῇ	βαπτιζομένῃ	τῷ	βαπτιζομένῳ
αιτιατική	τόν	βαπτιζόμενον	τήν	βαπτιζομένην	τὸ	βαπτιζόμενον
κλητική	ὦ	βαπτιζόμενε	ὦ	βαπτιζομένη	ὦ	βαπτιζόμενον

	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
	αρσενικό		δηλυκό		ουδέτερο	
ονομαστική	οἱ	βαπτιζόμενοι	αἱ	βαπτιζόμεναι	τὰ	βαπτιζόμενα
γενική	τῶν	βαπτιζομένων	τῶν	βαπτιζομένων	τῶν	βαπτιζομένων
δοτική	τοῖς	βαπτιζομένοις	ταῖς	βαπτιζομέναις	τοῖς	βαπτιζομένοις
αιτιατική	τούς	βαπτιζόμενους	τάς	βαπτιζόμενας	τὰ	βαπτιζόμενα
κλητική	ὦ	βαπτιζόμενοι	ὦ	βαπτιζόμεναι	ὦ	βαπτιζόμενα

	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
	αρσενικό		δηλυκό		ουδέτερο	
ονομαστική	ὁ	ὑπερέχων	ἡ	ὑπερέχουσα	τὸ	ὑπερέχον
γενική	τοῦ	ὑπερέχοντος	τῆς	ὑπερεχούσης	τοῦ	ὑπερέχοντος
δοτική	τῷ	ὑπερέχοντι	τῇ	ὑπερεχούσῃ	τῷ	ὑπερέχοντι
αιτιατική	τόν	ὑπερέχοντα	τήν	ὑπερέχουσαν	τὸ	ὑπερέχον
κλητική	ὦ	ὑπερέχων	ὦ	ὑπερέχουσα	ὦ	ὑπερέχον

	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ					
	αρσενικό		δηλυκό		ουδέτερο	
ονομαστική	οἱ	ὑπερέχοντες	αἱ	ὑπερέχουσαι	τὰ	ὑπερέχοντα
γενική	τῶν	ὑπερεχόντων	τῶν	ὑπερεχουσῶν	τῶν	ὑπερεχόντων
δοτική	τοῖς	ὑπερέχουσι(ν)	ταῖς	ὑπερεχούσαις	τοῖς	ὑπερέχουσι(ν)
αιτιατική	τούς	ὑπερέχοντας	τάς	ὑπερεχούσας	τὰ	ὑπερέχοντα
κλητική	ὦ	ὑπερέχοντες	ὦ	ὑπερέχουσαι	ὦ	ὑπερέχοντα

9 ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

➔ Η Άληθής Ίστορία αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα της δημιουργικής φαντασίας και του ανήσυχου πνεύματος του Λουκιανού. Η παρουσία της φαντασίας σε πεζό σατιρικό κείμενο είναι μια σπάνια περίπτωση μέσα στην αρχαία λογοτεχνική παραγωγή. Από την εποχή του Ομήρου βέβαια ως την εποχή του Λουκιανού πολλοί έγραψαν έργα γεμάτα από περιπέτειες, φανταστικές αφηγήσεις και αλλόκοτα ταξίδια. Κανένας όμως δεν κατόρθωσε να συνταιριάσει φαντασία και σάτιρα με τόση δεξιοτεχνία και εφευρετικότητα, ώστε να κοροϊδέψει και παράλληλα να γεννήσει αυθόρμητο γέλιο. Στο χώρο της φαντασίας ανήκει και ένα υπερπόντιο ταξίδι του συγγραφέα και των συντρόφων του, που τους οδηγεί σε μια απίστευτη συνάντηση με τους Φελλόποδες.

Μολονότι ο Λουκιανός πλάθει και αφηγείται μια τελείως φανταστική περιπέτεια, προσπαθεί πάντα να προσδώσει σ' αυτήν πειστικότητα και αληθοφάνεια. Για να πετύχει το σκοπό αυτό, χρησιμοποιεί κυρίως δύο μεθόδους: χρησιμοποιεί α. τόνο ρεαλιστικό, όταν προσδιορίζει γεωγραφικά σημεία, μεγέθη και αριθμούς, και β. φυσικότατο τόνο αφήγησης.

Ο κύριος εκφραστικός τρόπος του Λουκιανού είναι η αφήγηση. Χαρακτηρίζεται από απλότητα, σαφήνεια, ελκυστικότητα και αφέλεια. Η γλώσσα του είναι απλή και χαριτωμένη και το ύφος ανάλογο. Σε ορισμένα όμως σημεία το ύφος και η γλώσσα αποκτούν κάποια σοβαρότητα, που επιβάλλεται από το θέμα που αναπτύσσεται και σατιρίζεται.

Η αφήγηση πολλές φορές συνδυάζεται με την περιγραφή. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα η αφήγηση (παρουσίαση γεγονότων με οδηγό τη ροή του χρόνου) του θαλάσσιου ταξιδιού συνδυάζεται με την περιγραφή (παρουσίαση με βάση χαρακτηριστικά στοιχεία) του νησιού που πλησίασε ο συγγραφέας με τους συντρόφους του (*μικρᾶ καὶ ἑρήμω*) και με την περιγραφή των Φελλοπόδων.

Ο Λουκιανός παρουσιάζει τους Φελλόποδες με σχεδόν ανθρωπομορφικά χαρακτηριστικά. Μόνο τα πόδια τους δεν είναι ανθρώπινα· είναι φτιαγμένα από φελλό· γι' αυτό και ονομάζονται έτσι. Η ονομασία αυτή, εκφραστική και απόλυτα ταιριαστή στην περίπτωση (χάρη στα φέλλινα πόδια τους μπορούσαν να μένουν πάνω στα κύματα και να μη βουλιά-

ζουν), μαρτυρά την πλούσια και δημιουργική φαντασία του συγγραφέα.

Η περιγραφή των Φελλοπόδων έχει και ένα άλλο στοιχείο αξιοσημείωσης, την υπερβολή. Ο συγγραφέας τη χρησιμοποιεί επειδή θέλει να χτυπήσει, να σατιρίσει και να διακωμωδήσει την υπερβολή που διέκρινε μια κατηγορία λογοτεχνικών έργων που ήταν ιδιαίτερα αγαπητά στην εποχή του. Τον ίδιο ακριβώς στόχο έχει και η σύνθεση και η χρησιμοποίηση απλών και σύνθετων ονομάτων (Φελλόποδες, Φελλώ).

10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

1. Ποια αξιοπερίεργα χαρακτηριστικά παρουσιάζουν οι Φελλόποδες που περιγράφει ο Λουκιανός;

Ο Λουκιανός κατά τη διάρκεια του θαλάσσιου ταξιδιού με τους συντρόφους του συνάντησε στο πέλαγος τους Φελλόποδες. Αυτοί έφεραν ανθρωπομορφικά χαρακτηριστικά. Έμοιαζαν στο σώμα και στο μέγεθος με τους ανθρώπους. Διέφεραν μόνο στα πόδια, που ήταν φτιαγμένα από φελλό. Εξαιτίας αυτής της ιδιότητας των ποδιών τους μπορούσαν να μένουν και να βαδίζουν πάνω στα κύματα χωρίς να φοβούνται μήπως βουλιάξουν. Στα αξιοπερίεργα χαρακτηριστικά τους θα μπορούσαμε να προσθέσουμε και το γεγονός ότι μιλούσαν ελληνικά.

2. Πώς συμπεριφέρθηκαν οι Φελλόποδες στον αφηγητή και στους συντρόφους του;

Η συμπεριφορά των Φελλοπόδων απέναντι στο Λουκιανό και στους συντρόφους του ήταν φιλική. Τα ανθρωπομορφικά αυτά όντα τούς πλησίασαν και τους καλωσόρισαν στα ελληνικά. Στη συνέχεια τους συνόδευσαν ως ένα σημείο και τους ευχήθηκαν «καλό ταξίδι».

3. Να συγκρίνετε τους φανταστικούς ήρωες του Λουκιανού με τους αγαπημένους σας χαρακτήρες από τον κόσμο των κινουμένων σχεδίων ή της επιστημονικής φαντασίας.

Οι φανταστικοί ήρωες, οι Φελλόποδες στην προκειμένη περίπτωση, του Λουκιανού φέρουν ανθρωπομορφικά χαρακτηριστικά. Τέτοια χαρακτηριστικά φέρουν και οι αγαπημένοι μας χαρακτήρες από τον κόσμο των κινουμένων σχεδίων ή της επιστημονικής φαντασίας. Πιο συ-

γκεκριμένα, και οι μεν και οι δε έχουν ανθρώπινες συνήθειες και μιλούν τη γλώσσα εκείνων με τους οποίους συναντώνται. Συνεπώς, αυτός ο περίεργος ανθρωπομορφισμός είναι το κοινό σημείο ανάμεσά τους. Σ' αυτό θα μπορούσαμε να προσθέσουμε και τη δυνατότητα που έχουν για πράγματα που ξεπερνούν τα ανθρώπινα όρια.

Εντελώς πληροφοριακά, και όχι μέσα στο πλαίσιο της απάντησης, αναφέρουμε ορισμένους μεταγενέστερους συγγραφείς, των οποίων τα έργα επηρέασε ο Λουκιανός, με αποτέλεσμα να δικαιολογείται η ύπαρξη κοινών στοιχείων σ' αυτά:

- Τόμας Μορ: *Ουτοπία* (περιγραφή της οργάνωσης και της ζωής μιας φανταστικής πολιτείας)
- Αριόστο: *Ορλάνδος Μαινόμενος*
- Δάντης: *Θεία κωμωδία* (περιγραφή και Παραδείσου – Κόλασης)
- Ιούλιος Βερν: *Από τη Γη στη Σελήνη, Ο γύρος του κόσμου σε 80 μέρες, Εφτά βδομάδες με αερόστατο, Δυο χιλιάδες λεύγες κάτω από τη θάλασσα.*
- Τζορτζ Ουέλς: *Οι πρώτοι άνθρωποι στη Σελήνη, Ο πόλεμος των κόσμων*
- Αν. Λασκαράτος: *Ταξίδι στον πλανήτη Δία*
- Εμμ. Ροϊδης: *Περιήγησις εις την Σελήνην.*

Β' ΜΕΡΟΣ

Λεξιλογικά – Σημασιολογικά – Ετυμολογικά

Β1. Λεξιλογικός Πίνακας

Το ουσιαστικό ή φωνή

1

ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ

- 📖 **φωνητός, -ή, -όν** (επίθ.) = που μπορεί να ειπωθεί, αυτός τον οποίο μπορεί να πει κάποιος.
- 📖 **άντιφωνέω, άντιφωνῶ** (ρήμα) = αντηχώ, αντιλέγω, αποκρίνομαι.
- 📖 **ὁ εὐφωνος, ἡ εὐφωνος, τὸ εὐφωνον** (επίθ.) = που έχει καθαρή ή δυνατή φωνή, καλόφωνος ή μεγαλόφωνος.
- 📖 **ὁ μικρόφωνος, ἡ μικρόφωνος, τὸ μικρόφωνον** (επίθ.) = που έχει αδύναμη φωνή, που έχει λεπτή φωνή.

- 📖 **μικροφωνία, ἡ** (ουσ.) = η λεπτή φωνή.
- 📖 **φώνημα, τὸ** (ουσ.) = ἦχος φωνής, λόγος. Στη γλωσσολογία φώνημα λέγεται καθέννας από τους φθόγγους ορισμένης γλώσσας που έχει διαφοροποιητική αξία· για παράδειγμα, στις λέξεις γόνος, μόνος, πόνος, τα γ, μ, π διαφοροποιούν τη σημασία των αντίστοιχων λέξεων, είναι δηλαδή φωνήματα.
- 📖 **φωνητικός, -ή, -ὸν** (επίθ.) = που ανήκει στη φωνή, που είναι προικισμένος με φωνή.
- 📖 **ὁ φωνήεις, ἡ φωνήεσσα, τὸ φωνῆεν** (επίθ.) = που έχει φωνή, φωνητικός· (γραμματική) φωνήεντα γράμματα.
- 📖 **φωνασκέω, φωνασκῶ** (ρήμα) = ασκῶ τη φωνή μου, καλλιεργῶ τη φωνή μου. Στη ν.ε. φωνασκῶ = φωνάζω δυνατά.
- 📖 **φωνασκία, ἡ** (ουσ.) = εξάσκηση της φωνής, καλλιέργεια της φωνής. Στη ν.ε. φωνασκία = λόγια πολλά και δυνατά χωρίς νόημα· πολύ δυνατή και ενοχλητική ομιλία ή συζήτηση με οξεία και διαπεραστική φωνή.
- 📖 **εὐφωνία, ἡ** (ουσ.) = καθαρή ή δυνατή φωνή, η καλή φωνή. Στη ν.ε. ευφωνία σημαίνει και το ευχάριστο αίσθημα που δημιουργείται στο αυτί από τον αρμονικό συνδυασμό των λέξεων.
- 📖 **ἀναφωνέω, ἀναφωνῶ** (ρήμα) = κραυγάζω, φωνάζω δυνατά· ανακηρύσσω, αναγορεύω.
- 📖 **συμφωνέω, συμφωνῶ** (ρήμα) = ενώνω τη φωνή μου με άλλου, τραγουδῶ σε συμφωνία με άλλον· (μεταφορικά) είμαι σύμφωνος με κάποιον.
- 📖 **συμφωνία, ἡ** (ουσ.) = ταίριασμα στη φωνή ή στον ἦχο· (μεταφορικά) συναίνεση, συμβιβασμός.
- 📖 **ὁ σύμφωνος, ἡ σύμφωνος, τὸ σύμφωνον** (επίθ.) = που βγάζει την ίδια φωνή, ομόηχος· (μεταφορικά) που έχει την ίδια γνώμη, ομοϊδεάτης· κατάλληλος, αρμονικός.
- 📖 **ὁ ἄφωνος, ἡ ἄφωνος, τὸ ἄφωνον** (επίθ.) = που δεν έχει φωνή, ἄλλολος· σιωπηλός· που σιωπά από κατάπληξη.
- 📖 **ἄφωνία ἡ** (ουσ.) = ἔλλειψη φωνής, σιωπή· η πλήρης απώλεια της φωνής από παθολογικά ή ψυχολογικά αίτια.

- 📖 **ὁ καλλίφωνος, ἡ καλλίφωνος, τὸ καλλίφωνον** (επίθ.) = που έχει καλή/ωραία φωνή.
- 📖 **ὁ παράφωνος, ἡ παράφωνος, τὸ παράφωνον** (επίθ.) = που ηχεί αντίθετα με το ρυθμό· (για πρόσωπα) κακόφωνος, φάλτσος.
- 📖 **παραφωνία ἡ** (ουσ.) = φωνή που ηχεί αντίθετα με το ρυθμό· (μεταφορικά) οποιοδήποτε στοιχείο έρχεται σε δυσαρμονία με άλλα στοιχεία του συνόλου.
- 📖 **ὁ πολύφωνος, ἡ πολύφωνος, τὸ πολύφωνον** (επίθ.) = που έχει δυνατή φωνή, που βγάζει πολλές φωνές ή ήχους, ποικίλος στην έκφραση.
- 📖 **πολυφωνία, ἡ** (ουσ.) = πλήθος φωνών ή ήχων, ποικιλία φωνών ή ήχων· (μεταφορικά) η ύπαρξη πολλών διαφορετικών απόψεων.
- 📖 **φωναχτά** (επίρρ.) = δυνατά και ξεκάθαρα, μεγαλόφωνα.
- 📖 **φωνακλάς, ο** (ουσ.) = που συνηθίζει να φωνάζει, να βγάζει κραυγές· αυτός που εκνευρίζεται εύκολα και βάζει τις φωνές.
- 📖 **φωνηεντικός, -ή, -ό** (επίθ.) = που σχετίζεται με τα φωνήεντα.
- 📖 **ευφωνικός, -ή, -ό** (επίθ.) = που γίνεται για ευφωνία, που συμβάλει στη δημιουργία ευφωνίας.
- 📖 **πολυφωνικός, -ή, -ό** (επίθ.) = που ανήκει ή αναφέρεται στην πολυφωνία, πολύφωνος.
- 📖 **μεγαλόφωνα ή μεγαλοφώνως** (επίρρ.) = με δυνατή φωνή.
- 📖 **γραμμόφωνο, το** (ουσ.) = παλιά μηχανική συσκευή εγγραφής και αναπαραγωγής ήχων, φωνογράφος.
- 📖 **φωνογράφος και φωνόγραφος, ο** (ουσ.) = συσκευή για την εγγραφή σε δίσκο και την αναπαραγωγή των διάφορων ήχων, γραμμόφωνο.
- 📖 **φωνοληψία, η** (ουσ.) = οι διαδικασίες με τις οποίες επιτυγχάνεται η λήψη και η αποτύπωση των διάφορων ήχων.
- 📖 **φωνολογία, η** (ουσ.) = κλάδος της γλωσσολογίας που μελετά τα φωνήματα και τη λειτουργία τους σε ορισμένη γλώσσα.
- 📖 **φωνολογικός, -ή, -ό** (επίθ.) = που σχετίζεται με τη φωνολογία.

2

ΦΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΛΕΞΕΩΝ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ

- ⊕ Η γιαγιά με τη βραχνή **φωνή** πάντα μας έλεγε παραμύθια που μας γοήτευαν.
- ⊕ Παρουσίασε πρόβλημα στις **φωνητικές** του χορδές, με αποτέλεσμα να διακόψει τις εμφανίσεις του στο κέντρο που τραγουδούσε.
- ⊕ Ο πρόεδρος του δικαστηρίου προειδοποίησε ότι θα αποβάλει από την αίθουσα όσους **φωνασκούν**.
- ⊕ Με **φωνασκίες** και φοβέρες δε λύνονται τα προβλήματα· γι' αυτό αφήστε τες κι ελάτε να συζητήσουμε ήρεμα.
- ⊕ Το σύμφωνο **ν** που τίθεται στο τέλος των λέξεων που λήγουν σε φωνήεν λέγεται **ευφωνικό**, επειδή συμβάλλει στην **ευφωνία**.
- ⊕ «Παναγία μου» **αναφώνησε** έντρομη η μητέρα όταν είδε το παιδί της βουτηγμένο στα αίματα.
- ⊕ Δε **διαφώνησε** μόνο με τον πολιτικό του αντίπαλο, αλλά και με όλους τους ομιλητές.
- ⊕ Εξέφρασε ανοιχτά τη **διαφωνία** του με την άποψη του προϊστάμενου του, γι' αυτό και απολύθηκε από τη δουλειά του.
- ⊕ Όλοι μας δε **συμφωνούμε** πάντα με ό,τι ακούμε.
- ⊕ Παρά τις πολύωρες διαπραγματεύσεις, δεν επήλθε **συμφωνία** μεταξύ των εργαζομένων και του υπουργού.
- ⊕ Προφυλακίστηκε με τη **σύμφωνη** γνώμη ανακριτή και εισαγγελέα.
- ⊕ Όλοι μείναμε **άφωνοι** με το θέαμα που αντικρίσαμε.
- ⊕ Δεν έχει προσδιοριστεί ακόμη η αιτία της **αφωνίας** του.
- ⊕ Ο Χ καλλιτέχνης είναι **καλλίφωνος**, ενώ ο Ψ λίγο **παράφωνος**.
- ⊕ Παρά τα φημολογούμενα, κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης διαπιστώθηκε σύμπτωση απόψεων μεταξύ των μελών του σωματίου· δεν υπήρξε καμιά **παραφωνία**.
- ⊕ Η ύπαρξη **πολυφωνίας** συμβάλλει στην εμπέδωση της δημοκρατίας.
- ⊕ Δεν μπορώ να καταλάβω τι έπαθε και **φωνάζει**.
- ⊕ Ήταν τόσο εξαντλημένος, ώστε κανείς δεν τον άκουσε που **φώναζε** βοήθεια.

- ☞ Ζητούσε **φωναχτά** βοήθεια, μα δεν έπαιρνε καμιά απόκριση.
- ☞ Δεν είναι μόνο θρασύς· είναι και **φωνακλάς**.
- ☞ Δεν είχε διαθέσιμη εκείνη τη στιγμή **πολυφωνική** τηλεόραση.
- ☞ Συνήθως διαβάζει **μεγαλόφωνα**.
- ☞ Το **γραμμόφωνο** του παππού μου έχει μόνο συναισθηματική αξία.
- ☞ Για να είμαι ειλικρινής δεν ήξερα ότι οι λέξεις **γραμμόφωνο** και **φω-νογράφος** είναι συνώνυμες. Το έμαθα σήμερα καθώς μελετούσα το Λεξιλογικό Πίνακα του βιβλίου μου.
- ☞ Η ταινία δεν είχε και τόσο καλή **φωνοληψία**.
- ☞ Η διαχρονική **φωνολογία** εξετάζει τις μεταβολές των φωνημάτων μέσα στο χρόνο.

3 ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

1. Συνδυάζοντας τις λέξεις της στήλης Α' με τις κατάλληλες από τη στήλη Β' να δημιουργήσετε ονοματικά σύνολα:

Α'

1. μικροφωνική •
2. σύμφωνη •
3. φωνητικές •
4. χάριν •
5. παράφωνη •
6. φωνηεντικά •

Β'

- α. γνώμη
- β. πάθη
- γ. ευφωνίας
- δ. χορωδία
- ε. χορδές
- στ. εγκατάσταση

1-στ: μικροφωνική εγκατάσταση, **2-α:** σύμφωνη γνώμη, **3-ε:** φωνητικές χορδές, **4-γ:** χάριν ευφωνίας, **5-δ:** παράφωνη χορωδία, **6-β:** φωνηεντικά πάθη

2. Χρησιμοποιώντας λέξεις μόνο από το Λεξιλογικό Πίνακα να δώσετε ένα συνώνυμο ή ένα αντώνυμο των παρακάτω λέξεων:

Συνώνυμα	Αντώνυμα
έριδα, διχογνωμία → διαφωνία εϋφωνος → καλλίφωνος πλουραλισμός → πολυφωνία κραυγάζω → άναφωνῶ κακόφωνος → παράφωνος δυσαρμονία → παραφωνία	χαμηλόφωνα → μεγαλόφωνα (ή -ως) διαφωνία → συμφωνία ψιθυρίζω → φωνάζω μονοφωνία → πολυφωνία

Β2. Ετυμολογικά

1

ΘΕΩΡΙΑ

Παραγωγή ουσιαστικών

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΙ ΑΠΟ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

ΡΗΜΑΤΑ

ΕΠΙΘΕΤΑ

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ (α' μέρος)

Υποκοριστικά	Περιεκτικά	Τοπικά
<p>Ορισμός Λέγονται τα παράγωγα ουσιαστικά τα οποία δηλώνουν πραγματική ή συναισθηματική σμίκρυνση της πρωτότυπης λέξης.</p> <p>Καταλήξεις</p> <ul style="list-style-type: none"> • -άριον: παιδ-άριον < παῖς • -ιον: πινάκ-ιον < πίναξ • -ίδιον: τειχ-ίδιον < τείχος • -ίς: θυρ-ίς < θύρα • -ίσκος: οἰκ-ίσκος < οἶκος • -ίσκη: κορ-ίσκη < κόρη • -ύδριον: λογ-ύδριον < λόγος • -ύλλιον: δασ-ύλλιον < δάσος 	<p>Ορισμός Λέγονται τα παράγωγα ουσιαστικά που σημαίνουν το μέρος που περιέχει πολλά από εκείνα που φανερώνει η πρωτότυπη λέξη ή πολλά όμοια πράγματα που βρίσκονται στο ίδιο μέρος.</p> <p>Καταλήξεις</p> <ul style="list-style-type: none"> • -(ε)ών: ξεν-ών < ξένος • ρόδ-εών < ρόδος • -ιά: στρατ-ιά < στρατός 	<p>Ορισμός Λέγονται τα παράγωγα ουσιαστικά που σημαίνουν τον τόπο όπου μένει ή εργάζεται το πρόσωπο που δηλώνει η πρωτότυπη λέξη ή τον τόπο όπου γίνεται η ενέργεια.</p> <p>Καταλήξεις</p> <ul style="list-style-type: none"> • -ιον: στρατήγ-ιον < στρατηγός • -(ε)ϊον: γραφ-εϊον < γραφεύς

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Συγκρίνοντας τις καταλήξεις αυτές με τις αντίστοιχες της νέας ελληνικής διαπιστώνουμε την ύπαρξη ομοιοτήτων. Ο πίνακας που ακολουθεί επιβεβαιώνει του λόγου το αληθές:

Υποκοριστικά		Περιεκτικά		Τοπικά	
αρχαία ελληνική	νέα ελληνική	αρχαία ελληνική	νέα ελληνική	αρχαία ελληνική	νέα ελληνική
<ul style="list-style-type: none"> • -ίδιον σφαιρ-ίδιον • -ίσκος άστερ-ίσκος 	<ul style="list-style-type: none"> • -ίδιο σφαιρ-ίδιο • -ίσκος αστερ-ίσκος 	<ul style="list-style-type: none"> • -ων / -εών έλαι-ών • -ιά μυρμηγκ-ιά 	<ul style="list-style-type: none"> • -ώνας ελαι-ώνας • -ιά μυρμηγκ-ιά 	<ul style="list-style-type: none"> • -ιον φυλάκ-ιον • -(ε)ϊον γραφ-εϊον 	<ul style="list-style-type: none"> • -ιο φυλάκ-ιο • -είο γραφ-είο

2

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

1. Να κατατάξετε τα παρακάτω παράγωγα ουσιαστικά στην κατηγορία στην οποία ανήκουν. Στη συνέχεια να υπογραμμίσετε την κατάληξή τους: παιδάριον, λογεῖον, θυρίς, πυργίδιον, παρθενών, μαγειρεῖον, παιδίσκη, ξιφίδιον.

Υποκοριστικά	Περιεκτικά	Τοπικά
<p>παιδ-άριον θυρ-ις πυργ-ίδιον παιδ-ίσκη ξιφ-ίδιον</p>	<p>παρθεν-ών</p>	<p>λογ-εῖον μαγειρ-εῖον</p>

2. Να γράψετε την πρωτότυπη λέξη των ουσιαστικών της προηγούμενης άσκησης.

- παιδάριον < **παῖς**
- λογεῖον < **λόγος**
- θυρίς < **θύρα**
- πυργίδιον < **πύργος**
- παρθενών < **παρθένος**
- μαγειρεῖον < **μάγειρος**
- παιδίσκη < **παῖς**
- ξιφίδιον < **ξίφος**

3. Να αντιστοιχίσετε τα παράγωγα ουσιαστικά της στήλης Α' με τα πρωτότυπα ουσιαστικά της στήλης Β' και να γράψετε στη στήλη Γ' αν αυτά είναι υποκοριστικά, περιεκτικά ή τοπικά:

Α'	Β'	Γ'
1. ἀρχεῖον	στ. ἀρχή	τοπικό
2. σφηκιὰ	ε. σφήξ	περιεκτικό
3. οἰκίσκος	θ. οἶκος	υποκοριστικό
4. σανδάλιον	γ. σάνδαλον	υποκοριστικό
5. ξενῶν	α. ξένος	περιεκτικό
6. σανίδιον	δ. σανίς	υποκοριστικό

4. Να αντιστοιχίσετε τα παράγωγα ουσιαστικά (στήλη Α') με την κατηγορία στην οποία ανήκουν (στήλη Β'):

Α'	Β'
1. πετρίδιον •	
2. ἐπύλλιον •	• α. υποκοριστικό
3. κουρεῖον •	
4. περιστερεῶν •	• β. τοπικό
5. πλοιάριον •	
6. ψηφίς •	• γ. περιεκτικό
7. χρυσίον •	

1-α, 2-α, 3-θ, 4-γ, 5-α, 6-α, 7-α

5. Να γράψετε παράγωγα ουσιαστικά των παρακάτω λέξεων που να δηλώνουν αυτό που ζητείται στην παρένθεση:

- χῶρος (υποκοριστικό) → **χωρίον**
- γραφεύς (τοπικό) → **γραφεῖον**
- κίων (υποκοριστικό) → **κίονιον/κιονίσκος**
- θήρ (υποκοριστικό) → **θηρίον**
- ὄμμα (τοπικό) → **ὀμμάτιον**
- ὠδῆ (τοπικό) → **ὠδεῖον**